

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie prowizoryum budżetowego na miesiąc lipiec i sierpień 1901 r., oraz dodatkowe sprawozdanie w przedmiocie budżetu krajowego na r. 1901.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 21. grudnia 1900 upoważnił Wysoki Sejm na przeciąg pierwszego kwartału r. 1900:

a) Wydział krajowy do czynienia wydatków zwyczajnych z funduszu krajowego na rachunek roku budżetowego 1901 na podstawie budżetu na r. 1900 i

b) do pobierania na rzecz funduszu krajowego dodatków do państwowych podatków bezpośrednich według wymiaru oznaczonego na r. 1900.

Gdy termin powyższą uchwałą zakreślony dobiegał do końca, a Wydział krajowy na kilkakrotne w właściwej drodze czynione przedstawienia, domagające się zwołania Wys. Sejmu przed upływem tego terminu, nie otrzymał stanowczej odpowiedzi, odniósł się jeszcze raz odezwą z dnia 19. marca b. r. l. 19.081 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z żądaniem wyjednania zwołania Wys. Sejmu jeszcze przed upływem pierwszego kwartału, tak, aby Wys. Sejm mógł powziąć uchwałę finansową na rok bieżący a tem samem zapewnić prawidłowy tok całej gospodarki krajowej. Zarazem jednak dodał Wydział krajowy, żeby na wypadek, gdyby zwołanie Wys. Sejmu w tym terminie okazało się z ważnych powodów niemożliwym, Prezydyum c. k. Namiestnictwa wyjednało w właściwej drodze Cesarzkie rozporządzenie, upoważniające do pobierania w ciągu drugiego kwartału dodatku krajowego w wysokości, ustanowionej przez Wysoki Sejm dla pierwszego kwartału.

Przewidując, że tak z powodu niecierpiących zwłoki spraw państwowych, jak i wskutek niedojścia jeszcze do skutku ustawy państwowej o poborze zwiększonego podatku konsumcyjnego od spirytusu na rzecz funduszy krajowych, c. k. Rząd ociągać się będzie ze zwołaniem Sejmów krajowych, by ich nie postawić wobec nieuregulowanych stosunków finansowych, a z drugiej strony mając na uwadze, że z końcem marca 1901 ustałby faktycznie wpływ dodatku krajowego, a tem samem stanęłaby cała gospodarka krajowa, gdyż nie byłoby z czego pokrywać najniezbędniejszych wydatków na cele szkolne, sanitarne, kultury krajowej wogóle i t. d., Wydział krajowy zamieścił w powołanej wyżej

odezwie to ewentualne żądanie, by przynajmniej tym sposobem zapobiedz grożącemu zastojowi. Obierając zresztą tę drogę, postąpił Wydział krajowy tak, jakto od istnienia ery autonomicznej był zmuszony już trzykrotnie uczynić, mianowicie w latach 1868, 1871 i 1880, w których to latach, również na mocy wyjednanego Najwyższego rozporządzenia pobierano dodatek krajowy w wysokości oznaczonej przez Wys. Sejm dla roku poprzedzającego (Dz. u. kr. nr. 5, ex 1868, Dz. u. kr. nr. 14, ex 1871, Dz. u. kr. nr. 3, ex 1880).

Mając zaś zapewniony wpływ z dodatku, — Najjaśniejszy Pan bowiem przyzwolił z zastrzeżeniem konstytucyjnego ustanowienia budżetu krajowego, na prowizoryczny pobór dodatku krajowego w drugim kwartale, według wymiaru, ustanowionego przez Sejm krajowy na pierwszy kwartał, — mógł tem samem Wydział krajowy pokrywać wydatki, jakie w normalnym biegu spraw są nieuniknione. W pokrywaniu trzymał się Wydział krajowy granic, jakie mu zakresliła uchwała sejmowa o prowizoryum budżetowem na I. kwartał, z 21. grudnia 1900, t. j. pokrywał tylko wydatki zwyczajne i to na podstawie budżetu na r. 1900.

Zniewolony do zrobienia tego kroku położeniem. wśród którego się znalazł wbrew swym intencjom, zdecydował się nań Wydział krajowy, bo tylko tym sposobem uchronił normalny tok czynności krajowych od dłuższego nie dającego się obliczyć zastoju, a we wniosku ad I.) uprasza Wys. Sejm o przyjęcie tego do wiadomości.

Gdy czas, jaki dzieli dzień zebrania się Wys. Sejmu od końca bieżącego kwartału, okaże się prawdopodobnie za krótkim, aby Wys. Sejm zdołał już powziąć w tym czasie definitywną uchwałę finansową, Wydział krajowy pozwala sobie we wnioskach pod II., III. i IV. zaproponować prowizoryum budżetowe na miesiąc lipiec i sierpień 1901 roku, z tą samą stopą procentową, jak na I. kwartał.

W preliminarzu budżetu funduszu krajowego na rok 1901, przedłożonym Wysokiemu Sejmowi w grudniu 1900 roku, obliczono:

dochody na	21,282.412 K.
wydatki „	21,256.591 „
nadwyżkę dochodów na	25.821 K.

Na dochody złożyły się:

a) tak zwane dochody własne z kwotą	7,569.151 K.
b) dochód z dodatku krajowego	13,713.261 „

przy zatrzymaniu stopy dodatkowej, z r. 1899, tj. w podatkach gruntowym i domowym 60 gr., a w podatkach bezpośrednich osobistych 66 gr. od każdej korony podatku państwowego (z odpowiednią unormowaną już redukcją dla powiatów krakowskiego i chrzanowskiego), przyjmując wydatność 1 gr. na 226.000 K.

Wśród dochodów własnych, obliczonych, jak wyżej podano, na 7,569.151 K., najwybitniejsze miejsce zajmowała rub. XVI „Dochody z krajowych opłat konsumcyjnych“ z kwotą 4,944.000 K.

Na sumę tę składały się:

a) dodatek do państwowego podatku od <i>spirytusu</i>	4,287.000 K.
b) opłata krajowa od <i>piva</i> (ustawa z 4. lipca 1899 Nr. 93 Dziennik ust. kr.)	600.000 „
c) 300/0 dodatek od podatku od wina i t. d. (ustawa powyżej powołana)	57.000 „
Razem j. w.	4,944.000 K.

Preliminowanie dodatku od spirytusu opierało się na tem uzasadnionem przypuszczeniu, że c. k. Rząd, przedkładając w grudniu z. r. Sejmom wszystkich krajów koronnych równobrzmiący projekt ustawy o wprowadzeniu tego dodatku krajowego z dniem 1. stycznia 1901, nie zaniecha ze swej strony niczego, aby projekt został we wszystkich Sejmach uchwalony. Przypuszczenie to jednak zawiodło, gdyż skutkiem odrzucenia przez Sejm dalmatyński projektu rzecz cała w innych Sejmach krajowych stała się bezprzedmiotową, bo ubył warunek, od którego wedle intencji c. k. Rządu cała akcyja była zależną, brakło mianowicie jednomyślności wszystkich reprezentacji krajowych.

Trwając jednak w powziętym zamiarze przyjscia z pomocą funduszom krajowym przez zapewnienie im nowego źródła dochodów, postanowił c. k. Rząd wnieść do Izby deputowanych Rady państwa projekt ustawy o podwyższeniu państwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu z 70, względnie 90 K na 90, względnie 110 K od hektolitra 1000/0 spirytusu i o przekazywaniu tej nadwyżki t. j. 20 K z każdego hektolitra krajom koronnym.

Projekt ten przez Izbę deputowanych w pewnych szczegółach początkowo zmieniony, przez Izbę panów do pierwotnego brzmienia przywrócony, został ostatecznie w Izbie deputowanych na wieczornem posiedzeniu dnia 4. czerwca 1901 w brzmieniu przez Izbę panów ustalonym uchwalony, tak, że będzie mógł jako powzięty „za zgodą obu Izb” być do najwyższej sankcyi przedłożonym i pocznie już jako ustawa obowiązująca od 1. września 1901.

Skutkiem tego jednak, że ta ustawa wejdzie w życie dopiero 1. września 1901, że zatem w tym roku będzie obowiązywać tylko przez 4 miesiące, całe powyżej przytoczone a do preliminarza budżetu krajowego na rok 1901 w rubr. XVI dochodów wprowadzone obliczenie spodziewanych dochodów z tego źródła musi uleść zmianie.

W rzeczywistości bowiem będzie miał fundusz krajowy w tej rubryce w r. 1901 następujące dochody:

a) z krajowych opłat od spirytusu i piva, pobieranych aż do 31. sierpnia 1901 (na mocy ustawy z 4. lipca 1899 Dz. u. kr. Nr. 93), a więc pobieranych przez 8 miesięcy, to znaczy 8/12 z sumy rocznej 1,583.000 K t. j.	1,055.333 K.
b) z krajowej opłaty od piva, pobieranej dalej po 31-m sierpnia 1901, a więc i przez dalsze 4 miesiące roku 1901, to znaczy 4/12 z rocznej kwoty 600.000 K	200.000 „
c) niezmieniony dodatek od wina, moszczu i t. d.	57.000 „
d) udział kraju w nadwyżce dochodów z podwyższonego państwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu (szczegółowe wyjaśnienie niżej)	1,700.538 „
Razem	3,012.871 K.
A że w przedłożonym Wys. Sejmowi preliminarzu obliczono dochód tej rubryki na	4,944.000 „
przeło w rzeczywistości wypadnie ona niżej o	1,931.129 K.
Skutkiem tego zaś dochody własne zmniejszą się o tę kwotę i przyniosą zamiast preliminowanych 7,569.151 K tylko	5,638.022 K.
dochód zaś z dodatku przy stopie z r. 1899 jak wyżej	13,713.261 „
Razem tedy	19,351.283 K.
co wobec preliminowanych wydatków jak wyżej	21,256.591 „
da niepokrytą kwotę	1,905.308 K.

Do pokrycia tej sumy nie prowadzi zdaniem Wydziału krajowego w obecnych warunkach inna droga, jak tylko zaciągnięcie chwilowej pożyczki, najwyżej za $4\frac{1}{2}\%$ oprocentowaniem, zwrotnej z bieżących dochodów w ciągu kilku następnych lat.

Droga ta wydaje się Wydziałowi krajowemu tem bardziej wskazaną, raz że pożyczkę tę będzie mógł zaciągnąć częścią we własnych funduszach, częścią w Banku krajowym, a powtóre dlatego, że nawet zatrzymanie stopy procentowej dodatku z r. 1900 tj. w podatku gruntowym o 5% , a w podatkach osobistych o 6% wyższym od stopy z r. 1899 nie sprowadziłoby jeszcze równowagi budżetowej, boby jeszcze pozostała niepokryta reszta 722.835 K, którąby trzeba pokryć albo dalszem podwyższeniem stopy procentowej dodatku o 4% , albo pożyczką.

Skutkiem tego wybrał Wydział krajowy tę pierwszą drogę i we wniosku pod V prosi o upoważnienie do zaciągnięcia takiej pożyczki, prosi zaś o pozwolenie na pożyczeczenie zaokrąglonej kwoty 2,000.000 K, gdyż równocześnie wstawia w wydatki kwotę 45.000 K jako półroczne oprocentowanie za czas od 1. lipca do 31. grudnia 1901; skutkiem tego wykazany niepokryty niedobór w kwocie 1,905.308 K wzrośnie do kwoty 1.950.308 K tak, że ostatecznie ustalony sumarysz wydatków i dochodów funduszu krajowego na r. 1901 przedstawi się, jak następuje:

Wydatki:

a) wedle przedłożonego preliminarza	21,256.591 K.	
b) dodatkowo w rubr. XIV wydatków nowa pozycja 242, a. półroczny procent od chwilowej pożyczki 2,000.000 K	45.000 K	21,301.591 K.

Dochody:

a) wedle preliminarza dochody własne od rub. I—XV i rub. XVII	2,625.151 „	
b) rub. XVI. z opłat konsumcyjnych, jak wyżej podano	3,012.871 „	
c) z dodatku wedle preliminarza	13,713.261 „	
d) z chwilowej pożyczki	2,000.000 „	21,351.283 „
pozostaje nadwyżka dochodów		49.692 K.

Wydział krajowy wstawia dodatkowo w wydatki oprocentowanie półroczne tej pożyczki, gdyż w razie uzyskania upoważnienia do jej zaciągnięcia będzie ją musiał zaraz zaciągnąć a to dlatego, że przewidziany w rubr. XVI dochód z udziału w państwowym podatku od spirytusu, wynoszący 1,700.538 Kor. płatnym będzie w tym roku według wyraźnego brzmienia uchwalonej przez Radę państwa ustawy dopiero dnia 31. grudnia Brak zaś tej kwoty w miesiącach letnich, gdzie i wpływy z dodatku krajowego są znacznie mniejsze, tem bardziej da się odczuć i siłą faktu zmusi do starania się o gotówkę niezbędną na pokrywanie normalnych bieżących wydatków.

Kończąc na tem dodatkowe sprawozdanie o preliminarzu budżetu krajowego na r. 1901, Wydział krajowy dodaje tylko jeszcze, że podstawę do obrachowania kwoty, ma-

jącej nam przypaść w tym roku z udziału krajów koronnych w nadwyżce dochodów z podniesienia państwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu, wziął z uchwalonego przez Radę państwa projektu ustawy.

Wedle postanowień tego projektu, zgodnych z propozycją projektu rządowego, przyjdzie w bieżącym roku do rozdziału między kraje koronne kwota 6,000.000 K. wedle klucza w ustawie ustalonego. A że klucz dla Galicyi ustalono na 28·34230/0, przeto kwota, jaką Galicya z tej sumy w dniu 31. grudnia b. r. otrzyma, wyniesie 1,700.538 K. Ostateczne zaś obliczenie nadwyżki dochodu z podatku od spirytusu za r. 1901, a raczej za 4 ostatnie miesiące tego roku, oraz rozdział ewentualnej superaty nastąpi w kwietniu 1902 r. Gdyby się więc okazało, że z tego rzeczywiście przypadnie jeszcze jakaś kwota funduszowi krajowemu, to i tak wpłynie ona już po zamknięciu roku budżetowego 1901 i przypadnie na korzyść budżetu r. 1902.

Wreszcie pozwala sobie Wydział krajowy zaznaczyć, że powstało i rozszerzyło się mylne mniemanie, jakoby dodatkowe opodatkowanie zapasów spirytusowych, przeprowadzone w myśl projektowanej ustawy państwowej w dniu 1. września b. r., miało przynieść funduszowi krajowemu ponad przewidzianą kwotę jeszcze jakieś znaczniejsze dochody. W interesie funduszu krajowego widzi się Wydział krajowy spowodowany sprostować to mylne zapatrywanie, a zarazem stwierdzić, że pomimo tego dodatkowego opodatkowania fundusz krajowy nie tylko nie otrzyma całej należności, jakoby mu faktycznie przypadła od wypitego w kraju spirytusu w ciągu czterech ostatnich miesięcy roku, ale otrzyma faktycznie nieco mniej. Wprowadzając dodatkowe opodatkowanie w dniu 1. września ma ustawa na celu jedynie zabezpieczyć fundusz względnie fundusze krajowe wszystkich krajów od strat, na jakieby były narażone, gdyby tego dodatkowego opodatkowania nie przeprowadzono. Wtedy bowiem wszystkie zapasy spirytusowe i istniejące i z pospiechem naturalnym gromadzone przeszłyby do konsumcyi w ciągu tych czterech miesięcy, nie dawszy krajom żadnego dochodu. Że jednak ustawa, wprowadzając dodatkowe opodatkowanie zapasów dla uchronienia funduszy krajowych od tych strat, mimo to uwalnia 10 litrów czystego spirytusu u każdego szynkarza o 5 litrów czystego spirytusu u każdej głowy rodziny od dodatkowego opodatkowania, przeto fundusz krajowy nie otrzyma skutkiem tego całej należności, jakoby mu przypadła od faktycznie wypitego w kraju spirytusu.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

I. Sejm przyjmuje do wiadomości, że Wydział krajowy czynił w II. kwartale roku 1901 wydatki zwyczajne z funduszu krajowego na podstawie budżetu r. 1900.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do czynienia wydatków zwyczajnych z funduszu krajowego na rachunek roku budżetowego 1901 na podstawie budżetu na r. 1900.

III. Sejm upoważnia do pobierania na rzecz funduszu krajowego dodatków do państwowych podatków bezpośrednich, a mianowicie :

a) dodatku do państwowego podatku gruntowego, domowo-czynszowego, domowo-klasowego i do 5/0 podatku od domów wolnych, w wysokości 65 gr. od każdej korony całej przypisanej należności tych podatków ;

b) dodatku do państwowych bezpośrednich podatków osobistych, ustanowionych ustawą z 25. października 1896 r. Dz. ust. p. Nr. 220, z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości 72 gr. od każdej korony całej przypisanej należności tych podatków ;

c) opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach chrzanowskim i krakowskim opłacać będą dodatek do podatków

wymienionych w III. a) w wysokości 54 gr.,

zaś do wymienionych w III. b) w wysokości 61 gr.,

od każdej korony całej należności tych podatków.

IV. Upoważnienia powyższe pod II. i III. udzielone, obowiązują po dzień 31. sierpnia 1901 r.

V. Do rubr. XVI p. 59 dochodów funduszu krajowego r. 1901 wstawia się w miejsce preliminowanych przez Wydział krajowy

pod a): od spirytusu	
zamiast 4,287.000 K. kwotę	1,700.538 K.
pod b): α) od spirytusu i piwa za 8 miesięcy kwotę	1,055,333 „
β) od piwa zamiast 600.000 K.	200.000 „
pod c): od wina	57.000 „
razem zamiast 4,944.000 K. kwotę	3,012.871 K.

VI. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia chwilowej pożyczki w funduszach własnych lub w Banku krajowym w wysokości 2,000.000 K. w gotówce za $4\frac{1}{2}\%$ oprocentowaniem i wstawia w budżet w dochodach na rok 1901 w rubrykę XVII. poz. 71. g. kwotę 2,000.000 K. jako dochód z zaciągnąć się mającej pożyczki.

VII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby poczynawszy od r. 1902 wstawiał przez trzy lata corocznie do wydatków budżetu krajowego odpowiednią kwotę na umorzenie i oprocentowanie tej pożyczki.

VIII. Do rubr. XIV wydatków funduszu krajowego roku 1901 wstawia się kwotę 45.000 K. jako półroczne oprocentowanie powyższej pożyczki.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz
z Wielkim Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.